

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการคุณภาพ และเพื่อหาข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จากประชากรผู้บริหาร 4 คน ครู 63 คน ครูบรรณารักษ์ 1 คน โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ รวม 68 คน และกลุ่มตัวอย่าง ศึกษาโดย สุ่มตัวอย่างนักเรียน สุ่มอย่างง่ายกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (R.V.Krejcie & D.W.Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 สุ่มตามสัดส่วนของนักเรียนที่เป็นประชากรแต่ละห้องจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 1,124 คน ได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนเท่ากับ 291 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา สถานภาพ ตำแหน่งหน้าที่ อายุ อายุการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 การบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ตามเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่เป็นแบบปลายเปิด ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 359 ฉบับ ร้อยละ 100 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ วิเคราะห์โดยนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ตามลำดับความถี่ และนำเสนอในรูปแบบการบรรยายสรุป

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

**สภาพการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษกโรงเรียน
สองพิทยาคม มีดังนี้**

มาตรฐานด้านผู้บริหาร การบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ
กาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนกับส่วนของผู้เรียนเห็นสอดคล้องกันว่าในการบริหารจัดการ
คุณภาพของห้องสมุดโรงเรียน พบว่าในภาพรวมมีการบริหารจัดการคุณภาพอยู่ในระดับมาก
เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นส่วนของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนพบว่ามีการบริหาร
จัดการคุณภาพมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม มีสภาพดี และ
มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รองลงมาคือจัดให้มีห้องสมุดขนาดที่เหมาะสมกับโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดกลาง ไว้บริการนักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน และประเด็นที่มีการบริหาร
จัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการเสริมแรง สร้างขวัญและกำลังใจให้
บุคลากรที่ทำหน้าที่ดำเนินงานห้องสมุด โรงเรียน สำหรับความเห็นของผู้เรียนพบว่ามีการบริหาร
จัดการคุณภาพมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีการส่งเสริมให้ห้องสมุดมีอินเทอร์เน็ตพร้อมใช้งาน
รองลงมาคือ แต่งตั้ง/มอบหมายครูให้ทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรดำเนินงานห้องสมุด
โรงเรียน และประเด็นที่มีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือผู้บริหาร
มาเยี่ยมชมห้องสมุดและให้ข้อเสนอแนะอยู่เป็นประจำ

มาตรฐานด้านครูบรรณารักษ์ การบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ
กาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนของผู้บริหาร
ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนกับส่วนของผู้เรียนเห็นสอดคล้องกันว่าในการบริหารจัดการคุณภาพ
ของห้องสมุดโรงเรียน พบว่าในภาพรวมมีการบริหารจัดการคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
เป็นรายประเด็นส่วนของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนพบว่ามีการบริหารจัดการคุณภาพ
มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีการจัดบริการยืม - คืน รองลงมาคือมีการจัดบริการอ่านและการศึกษาค้นคว้า
และประเด็นที่มีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการจัดบริการ
เชิงรุกอย่างหลากหลาย สำหรับความเห็นของผู้เรียนพบว่ามีการบริหารจัดการคุณภาพมีค่าเฉลี่ย
สูงที่สุดคือ คู่มือห้องสมุดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย รองลงมาคือบริการให้อ่าน ให้ยืมหนังสือและ
สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ของห้องสมุด และประเด็นที่มีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ย
ต่ำที่สุดคือ ครูบรรณารักษ์สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดด้วยความรวดเร็ว

มาตรฐานด้านครูผู้สอน การบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนกับส่วนของผู้เรียนเห็นสอดคล้องกันว่าในการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดโรงเรียน พบว่าในการบริหารจัดการคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นส่วนของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนพบว่ามีการบริหารจัดการคุณภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือครูผู้สอนมีนิสัยรักการอ่าน รองลงมาคือใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาการสอนและพัฒนาดตนเอง และประเด็นที่มีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือมีการประสานความร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สำหรับความเห็นของผู้เรียนพบว่ามีการบริหารจัดการคุณภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างหลากหลาย และประเด็นที่มีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการประสานความร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานด้านผู้เรียน การบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนกับส่วนของผู้เรียนเห็นสอดคล้องกันว่าในการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดโรงเรียน พบว่าในการบริหารจัดการคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นส่วนของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนพบว่ามีการบริหารจัดการคุณภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ รองลงมาคือมีจิตสำนึกที่ดีในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและประเด็นที่มีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้เรียนยืมหนังสือไปใช้เพื่อการเรียนอย่างสม่ำเสมอ สำหรับความเห็นของผู้เรียนพบว่ามีการบริหารจัดการคุณภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ สามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงของข้อมูลสารสนเทศได้ รองลงมาคือ เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และประเด็นที่มีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือยืมหนังสือไปใช้เพื่อการเรียนอย่างสม่ำเสมอ

มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ การบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ส่วนของผู้เรียนพบว่า ในภาพรวมมีการบริหารจัดการคุณภาพอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่ามีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีวัสดุตีพิมพ์ได้แก่หนังสือประเภทต่าง ๆ เช่น แบบเรียน นวนิยาย หนังสืออ่านเสริม สารานุกรม พจนานุกรมให้บริการ รองลงมาคือ

มีวัสดุไม่ตีพิมพ์ ได้แก่ แผนที่ ลูกโลก แผ่นภาพ โปสเตอร์ ของจริง ไว้บริการ และประเด็นที่มี การบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ติดตั้งเครื่องปรับอากาศเพื่อบริการ แก่ผู้ใช้ห้องสมุด

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ กาญจนภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีดังนี้

ด้านสื่อ ICT ของห้องสมุด ปัญหาคือ คอมพิวเตอร์มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการให้ บริการ เก่าล้าสมัย ช้ารูดบอย อินเทอร์เน็ตมีความล่าช้ามากไม่สะดวกต่อการศึกษาค้นคว้า และ ไม่สะดวกในการสืบค้นข้อมูล ข้อเสนอแนะคือ ควรเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ที่มีสภาพใหม่ อย่างน้อย 20 เครื่อง และ ติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และเพิ่มความแรงของสัญญาณระบบ ไวลเลส จัดแยกแบ่งคอมพิวเตอร์เป็นสัดส่วนสำหรับสืบค้นข้อมูล หรือเพื่องานมัลติมีเดีย และจัดเก้าอี้ที่นั่ง ให้แก่ผู้ใช้บริการ

ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศสำหรับห้องสมุด ปัญหาคือ ภายในห้องสมุดอากาศ ร้อนอบอ้าว และในฤดูหนาวแดดส่องเข้ามาในห้องสมุด ข้อเสนอแนะคือควรติดตั้งเครื่องปรับอากาศ และมุงหลังคาเพื่อบังแดดและฝนในสวนของห้องสมุดที่ใช้เป็นที่อ่านหนังสือและพักผ่อนตลอดจน ใช้เป็นลานจัดกิจกรรมซึ่งมีบรรยากาศร่มรื่นเย็นสบาย

ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ ปัญหาคือ ไม่ค่อยอึด ฝืน มีจำนวนน้อยไม่สะดวกต่อการให้บริการ ขาดการอบรม สัมมนา ศึกษา ดูงาน เพื่อพัฒนา บุคลากร ข้อเสนอแนะคือ บรรณารักษ์ควรจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี อึด ฝืน ฝืน ฝืน และควรจะมี การแต่งตั้งบุคลากรช่วยงานห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งให้โอกาส จัดส่งบรรณารักษ์เข้ารับ การอบรมศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาบุคลากร

ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านหนังสือและสิ่งตีพิมพ์ ปัญหาคือ หนังสือไม่ค่อยทันสมัย งบประมาณในการจัดซื้อหนังสือมีน้อย ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดซื้อหนังสือใหม่บ่อยครั้งขึ้น โดยจัดในรูปคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือใหม่และ ขอเพิ่มงบประมาณเนื่องจากต้องปรับเปลี่ยน งบประมาณในการจัดซื้อหนังสือไปเป็นค่าตกแต่งพัฒนาห้องสมุดแห่งใหม่เนื่องจากการย้าย ห้องสมุดจากชั้นล่างของอาคารเรียน 4 สาเหตุจากความคับแคบ เพดานต่ำและน้ำท่วม ไปยังชั้นล่าง ของอาคารเรียน 6 หลังใหม่ ตลอดจนขอรับบริจาคหนังสือเข้าห้องสมุด

ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านวัสดุครุภัณฑ์ของห้องสมุด ปัญหาคือ ชั้นหนังสือเก่าชำรุด มีหลากหลายรูปแบบ ไม่ได้มาตรฐานและเก้าอี้เป็นเก้าอี้ของนักเรียนที่ใช้นั่งเรียนในห้องเรียน ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดหาชั้นหนังสือใหม่ตามแบบมาตรฐานของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และจัดหาเก้าอี้ตามแบบมาตรฐานของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

อภิปรายผล

ในการศึกษาการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียน สองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้ศึกษาได้ข้อค้นพบซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจและได้นำมาอภิปรายดังนี้

มาตรฐานด้านผู้บริหาร การบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม มีสภาพดี มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดให้มีห้องสมุดขนาดที่เหมาะสมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางไว้บริการนักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ห้องสมุดมีอินเทอร์เน็ตพร้อมใช้งาน แต่งตั้ง/มอบหมายครู ให้ทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการเสริมแรงสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรที่ทำหน้าที่ดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมักมีเวลาเยี่ยมชมห้องสมุดและให้ข้อเสนอแนะน้อยเกินไปเนื่องจากภารกิจการบริหารจัดการมีมากการให้คำแนะนำปรึกษาจึงอาจไม่ได้พิจารณาในรายละเอียดมากนัก นอกจากนี้ การพิจารณางบประมาณที่ห้องสมุดเคยได้รับถูกตัดจนไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ โดยบรรณารักษ์ไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณางบประมาณ ซึ่งสมโภชน์ เข็มสุภานิต, 2549 และประทีป จินฺจี่, 2540 กล่าวถึงหลักการทั่วไปในการใช้การเสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพ การเสริมแรงทางบวกนั้น สามารถใช้ได้กับพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาหรือพฤติกรรมพึงประสงค์ เพียงแต่ผู้นำไปใช้จะต้องสามารถเลือกตัวเสริมแรงได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะและต้องกระทำทันทีที่เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย การเสริมแรงควรให้อย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่ตัวเสริมเรงนั้นควรจะมีปริมาณพอเหมาะที่จะเสริมแรงพฤติกรรมโดยไม่ก่อให้เกิดการหมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรง และตัวเสริมเรงนั้นจะต้องเลือกให้เหมาะกับแต่ละบุคคลด้วย

มาตรฐานด้านครูบรรณารักษ์ การบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า มีการจัดบริการยืม - คืน มีการจัดบริการให้อ่านและการศึกษาค้นคว้า คู่มือห้องสมุดให้

เป็นระเบียบเรียบร้อย ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามว่ามีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการจัดบริการเชิงรุกอย่างหลากหลาย ครูบรรณารักษ์สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดด้วยความรวดเร็ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในสภาพความเป็นจริงปัจจุบัน ครูบรรณารักษ์ต้องเร่งไปตกแต่งพัฒนาห้องสมุดแห่งใหม่เนื่องจากการย้ายห้องสมุดจากชั้นล่างของอาคารเรียน 4 สาเหตุจากความคับแคบ เพดานต่ำและน้ำท่วมขังเมื่อฝนตกไปยังชั้นล่างของอาคารเรียน 6 หลังใหม่ ตลอดจนบรรณารักษ์ต้องรับภาระงานเพิ่มมากขึ้นในการเตรียมการรองรับการประเมินคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบที่ 3 เป็นผลมาจากการที่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2552) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย 1) ครูจะต้อง สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ 2) สามารถตัดสินใจปฏิบัติกรรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลจะเกิดกับผู้เรียน 3) มีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ 4) สามารถพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผล 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ 6) สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีระบบ 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

มาตรฐานด้านครูผู้สอน การบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าครูผู้สอนมีนิสัยรักการอ่าน ใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาการสอนและพัฒนาตนเอง มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างหลากหลาย ใช้เทคนิควิธีที่หลากหลายในการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา การกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของตนเองตามสภาพจริงและปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ การให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบัน มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการใช้ห้องสมุดในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการเสนอหรือคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ มีการประสานความร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยมีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ซึ่งเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์เป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียนซึ่งผลการศึกษา นี้ เป็นผลมาจากการที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2552) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย 1) ครูจะต้อง สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ 2) สามารถตัดสินใจปฏิบัติกรรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลจะเกิดกับผู้เรียน 3) มีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ 4) สามารถพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติ

ได้เกิดผล 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ 6) สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้อย่างมีระบบ 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 10) ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน 11) แสวงหาและใช้ข้อมูลสื่อสารในการพัฒนา 12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ และส่วนประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามว่า มีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือมีการประสานความร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในขณะที่ปัญหาพบว่า ความแตกต่างระหว่างวัยของครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน และภารกิจที่ครูแต่ละคนได้รับมอบหมายเพิ่มมากขึ้น จากงานสอนและ ครูประจำชั้นที่เป็นงานประจำอยู่แล้ว ซึ่งเป็นไปตามข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ที่มีการปฏิบัติงานทั้งงานสอน และงานที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายบริหารอื่น ๆ ทำให้การประสานงานเพื่อการใช้ห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนน้อยเกินไป

มาตรฐานด้านผู้เรียน การบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนกับส่วนของผู้เรียนเห็นสอดคล้องกันว่าในการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดโรงเรียน พบว่าในการบริหารจัดการคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นส่วนของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอนพบว่าการบริหารจัดการคุณภาพมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ รองลงมาคือมีจิตสำนึกที่ดีในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและประเด็นที่มีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้เรียนกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้ เข้าใช้ห้องสมุดและ ยืมหนังสือไปใช้เพื่อการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนของผู้เรียนพบว่าการบริหารจัดการคุณภาพมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงของข้อมูลสารสนเทศได้ รองลงมาคือ เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และประเด็นที่มีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ยืมหนังสือไปใช้เพื่อการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงพร้อมกับเทคโนโลยี เครื่องอำนวยความสะดวกได้แก่ อินเทอร์เน็ต ร้านเกมและโทรศัพท์มือถือ เข้ามามีบทบาทแทนหนังสืออย่างมาก ในวงการบรรณารักษ์ห้องสมุดจะประสบปัญหานี้คล้าย ๆ กัน

มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ การบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ครูบรรณารักษ์ มีดังนี้ห้องสมุดมีทรัพยากรวัสดุสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ มีจำนวนหนังสือ หนังสืออ้างอิง นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสารในปริมาณที่เหมาะสม สอดคล้องกับ

หลักสูตร และความต้องการของผู้ใช้เป็นไปตามเกณฑ์หรือสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ซึ่งเป็นเพราะว่า พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปีพุทธศักราช 2542 มีจำนวน 2 เล่ม มีการจัดบริการที่ไม่เพียงพอต่อการใช้ ทางห้องสมุดจึงจัดหาฉบับนักเรียนมาให้ใช้อย่างพอเพียงต่อจำนวนนักเรียน สำหรับสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีจำนวน 5 ชุดที่เป็นชุดที่สมบูรณ์ นอกนั้นแล้วเป็นชุดที่ไม่สมบูรณ์คือมีไม่ครบทุกเล่มในชุด สำหรับทรัพยากรสารสนเทศประเทศวิศวะไม่ตีพิมพ์ มีปริมาณครบตามเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในสภาพจริง จำนวนคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ซึ่งมีเพียง 8 เครื่องไม่เพียงพอต่อการให้บริการและมีความล่าช้าในการสืบค้นข้อมูลจากเดิมที่เคยมีถึง 25 เครื่องโดยแบ่งไปให้ห้องสมุดสื่อมัลติมีเดีย 17 เครื่อง ยังไม่มีการแยกมุมครูไว้ส่วนหนึ่งเพื่อให้ครูได้ใช้อย่างสะดวกไม่ปะปนกับนักเรียน การติดตั้งเครื่องปรับอากาศเพื่อบริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดมีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากภายในห้องสมุดมีสภาพอากาศร้อน อบอ้าว การบริหารจัดการคุณภาพห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ กาญจนภิเษก โรงเรียน สองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ส่วนของผู้เรียน พบว่าในภาพรวมมีการบริหารจัดการคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่ามีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีวิศวะตีพิมพ์ได้แก่หนังสือประเภทต่าง ๆ เช่น แบบเรียน นวนิยาย หนังสืออ่านเสริม สารานุกรม พจนานุกรมให้บริการ รองลงมาคือมีวิศวะไม่ตีพิมพ์ ได้แก่ แผนที่ ลูกโลก แผ่นภาพโปสเตอร์ ของจริงไว้บริการ และประเด็นที่มีการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ติดตั้งเครื่องปรับอากาศเพื่อบริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด เนื่องจากภายในห้องสมุดมีอากาศร้อนอบอ้าว ช่วงบ่ายของฤดูหนาวก็จะมีแสงแดดส่องเข้ามา เนื่องจากเป็นห้องกระจกและไม่มีม่านบังแสง บานกระจกไม่สามารถเปิดระบายอากาศได้หมดเนื่องจากอยู่ต่ำติดกับทางเดินและติดชั้นวางหนังสือ บังอยู่ ซึ่งห้องสมุดเคยอยู่ที่ชั้นล่างของอาคารเรียน 4 มีเครื่องปรับอากาศขนาดใหญ่ถึง 4 เครื่อง ซึ่งความจำเป็นของ สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้เป็นไปตามที่ สมุล รัตตากร (2545) กล่าวถึง ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดและการจัดตั้งนี้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (Information Collection) โดยปกติ ควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุดให้เพียงพอเพราะจุดมุ่งหมายของการจัดห้องสมุดควรเป็นไปเพื่อ การศึกษา (Education) เพื่อให้ความรู้ (Information) เพื่อการค้นคว้า และวิจัย (Research) เพื่อสร้างความจรรโลงใจ (Inspiration) และเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ (Recreation) ทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ในห้องสมุด จึงควรมีทั้งหนังสือสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ อันจะช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุด บรรลุประโยชน์ทั้งห้าประการ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะที่สำคัญเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียน สองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการที่ชัดเจนในการที่กำหนดให้โรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดนำมามาตรฐานห้องสมุด และตัวบ่งชี้เพื่อการพัฒนาคุณภาพห้องสมุด โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปปฏิบัติให้เกิดผลและนำมามาตรการดังกล่าวไปปฏิบัติอย่างจริงจัง
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรเห็นความสำคัญและสนับสนุนสถานศึกษาในการพัฒนาครูบรรณารักษ์และห้องสมุด โรงเรียน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูบรรณารักษ์ ครูผู้มาทำหน้าที่บรรณารักษ์และครูช่วยงานห้องสมุด
3. สถานศึกษาควรนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาห้องสมุด โรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพห้องสมุด โรงเรียนให้อยู่ในระดับหรือสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด และตัวบ่งชี้เพื่อการพัฒนาคุณภาพห้องสมุด โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่
 - 3.1 ห้องสมุดควรตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมมีสภาพดี มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การตกแต่งห้องสมุดให้ร่มรื่นมีชีวิตมากยิ่งขึ้น
 - 3.2 ควรจัดสวนห้องสมุดให้ร่มรื่น โดยการเสริมสร้างหลังคาบังแดดและบังฝน
 - 3.3 ควรส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการห้องสมุดมีโอกาสดูอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมากยิ่งขึ้น
 - 3.4 ควรส่งเสริมให้ห้องสมุดมีบุคลากรช่วยงานเพิ่มมากขึ้นจะช่วยให้การพัฒนาห้องสมุดเป็นไปด้วยความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น
 - 3.5 ห้องสมุดควรได้รับการติดตั้งเครื่องปรับอากาศเหมือนกับห้องสมุดแห่งเดิมก่อนที่จะย้ายมาอยู่ที่อาคารเรียน 6
4. ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการสมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครองและชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ในพื้นที่ที่มีนักเรียนมาเรียนที่โรงเรียน เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่
5. ผู้บริหาร โรงเรียนควรมีปฏิทินการเยี่ยมเยือน/นิเทศ/ติดตาม การดำเนินงานของห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง

6. ครูบรรณารักษ์ควรจัดประชุมทีมงานวางแผนโครงการจัดกิจกรรมเชิงรุกประจำปี รวมทั้งการขอความร่วมมือกับครูผู้สอนในการนำนักเรียนมาใช้ห้องสมุดและเข้าร่วมกิจกรรมของห้องสมุด

7. ครูบรรณารักษ์ต้องปรับทิศทางการบริหารจัดการงานบริการจากสื่อสิ่งพิมพ์ ที่เป็นหนังสือมาเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ในรูปของแผ่นซีดีรอม ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถยืมหรือขอสำเนาข้อมูลไปใช้ส่วนตัวได้ รวมทั้งปรับปรุงความคล่องตัวในการใช้อินเตอร์เน็ตของห้องสมุดและคอมพิวเตอร์สำหรับมัลติมีเดีย ตลอดจนห้องสมุดควรมีหน้าเว็บไซต์เป็นของตนเองในการให้บริการความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ

8. ครูบรรณารักษ์ควรทำรายงานประจำเดือนหรือประจำภาคเรียนให้ฝ่ายบริหารได้รับทราบข้อมูลในเรื่องปัญหาอากาศที่ร้อนอบอ้าว เพื่อขอคำปรึกษาหาทางแก้ไข

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตการศึกษาและประชากรที่ใช้ในการศึกษาให้มากขึ้นโดยศึกษาประชากรในระดับกลุ่ม โรงเรียนหรือระดับเขตพื้นที่การศึกษา

2. ควรเลือกศึกษาประเด็นมาตรฐานด้านใดด้านหนึ่งเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพห้องสมุด โรงเรียนแบบเจาะลึก

3. ควรมีการศึกษาทิศทางการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดโรงเรียนเข้าสู่ระบบมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสากล